

2. Коментар до ЦК України. URL: http://www.urist24.com/article/read/pravovi_naslidki_pravoshiny_yakiy_vshineno_pid_vplivom_nasilstva.html (дата звернення: 09. 11. 2018).

3. Гусейнов А. А. Понятия насилия и ненасилия. *Вопросы философии*. 1994. № 6. С. 35-41.

УДК 347. 9; 347. 7

Богдан Васильович КИРДАН,

старший викладач кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9284-9930>

ПРАВА АВТОРА ЯК ОБ'ЄКТ ЗАХИСТУ В ПОРЯДКУ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

У результаті створення творів літератури, науки та мистецтва в їх автора виникає низка суб'єктивних прав як особистого немайнового, так і майнового характеру. Ці повноваження відповідно до чинного законодавства та наукової доктрини прийнято іменувати правами автора.

Визначаючи юридичну природу прав автора, перш за все, слід ідентифікувати сутність суб'єктивного (цивільного) права (ми поділяємо класичну позицію, яка превалує у цивілістичній науці, що за своєю природою авторські права є суб'єктивними цивільними правами).

Одним із перших поняття суб'єктивного цивільного права сформулював С. М. Братусь. Він вказував на те, що суб'єктивним цивільним правом є визнана і забезпечена законом міра можливої поведінки особи (2, с. 30).

Ми підтримуємо думку, що суб'єктивне право – це вид і міра можливої та дозволеної поведінки суб'єкта правовідносин, яка складається із: правомочності чинити власні дії; правомочності вимагати певних дій від зобов'язаної сторони; правомочності звернутися до відповідних органів за захистом свого порушеного, невизнаного або оспорюваного права (6, с. 80).

Наведена уніфікована дефініція суб'єктивного права може бути взята за основу при визначенні сутності та змісту правової категорії «суб'єктивне авторське право» з урахуванням особливостей, притаманних юридичній природі останнього.

Законодавець визначив свою позицію з приводу виключного характеру авторського права. Так, у ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» виключним називається майнове право особи, яка має щодо твору, виконання, постановки, передачі організації мовлення, фонограми чи відеограми авторське право і (або) суміжні права, на використання цих об'єктів авторського права і (або) суміжних прав лише нею і на видачу лише цією особою дозволу чи заборони їх використання іншим особам у межах строку, встановленого законом.

Таким чином, визначаючи сутність виключного права, український законодавець виходить з того, що тільки суб'єкт авторського права (тобто автор або його правонаступники) має право вирішувати питання про здійснення авторських повноважень щодо використання твору.

У розрізі виключності прав автора у нас дещо інший погляд. Вбачається, виходячи з етимологічної сутності цього поняття, виключність слід розглядати як приналежність конкретного права тільки його володільцю і нікому іншому. Звідси: виключний характер властивий як для особистих немайнових, так і для майнових прав автора, які у певний момент у часі приналежні конкретному суб'єктові, незалежно від юридичного факту їх набуття (яким може бути створення твору літератури, науки чи мистецтва або набуття відповідних прав на підставі договору, внаслідок спадкування тощо).

Виходячи з цього, можна стверджувати, що виключний характер мають не тільки суб'єктивні авторські права, які належать творцям творів літератури, науки чи мистецтва, але й права, які перейшли на підставах, визначених законом, до інших осіб (4, с. 194).

З огляду на викладене, пропонуємо внести зміни до абз. 6 ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» і викласти його у такій редакції: «виключне право – право особи, яке опосередковує приналежність лише її авторських та суміжних прав на твори літератури, науки, мистецтва та інші результати творчої діяльності».

З урахуванням ознаки виключного характеру суб'єктивне авторське право можна визначити як вид і міру можливої та дозволеної поведінки суб'єкта авторських правовідносин, яка складається із низки виключних правомочностей: правомочності чинити власні дії; правомочності вимагати певних дій від зобов'язаної сторони; правомочності звернутися до відповідних органів за захистом свого порушеного, невизнаного або оспорюваного права.

Список бібліографічних посилань:

1. Бичкова С. С. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження: моногр. К.: Атіка, 2011. С. 420.

2. Братусь С. Н. О соотношении гражданской правоспособности и субъективных гражданских прав // Советское государство и право. 1949. № 8. С. 30-36.

3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.

4. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации: Учебник. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2003. С. 752.

5. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-IV (в редакції Закону № 2147-VIII від 03. 10. 2017, ВВР, 2017, № 48, ст. 436). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

6. Чурпіта Г. В. Концептуальні засади захисту сімейних прав та інтересів у порядку непозовного цивільного судочинства: дис. докт. юрид. наук: 12. 00. 03. К., 2016. С. 479.